

Međunarodni dan osoba sa invaliditetom

Od 1992 se Međunarodni dan osoba sa invaliditetom redovno obeležava širom sveta 3. decembra, a svaka godina obeležava se pod posebnim motom.

Moto za 2018. godinu glasi **„Osnaživanje osoba sa invaliditetom i obezbeđivanje uključenosti i jednakosti”**. Ovom temom se težište stavlja na osnaživanje osoba sa invaliditetom za inkluzivan, pravedniji i održivi razvoj, predviđen u Agendi za održivi razvoj 2030.

Ova Agenda se zalaže za to da niko ne sme ostati po strani, i to je vrlo ambiciozan akcioni plan međunarodne zajednice ka mirnom i prosperitetnom svetu, u kome je dostojanstvo svakog pojedinca osnovni princip koji se ogleda u tri stuba na kojima počivaju Ujedinjene nacije: razvoj, ljudska prava i mir i sigurnost. To je osnova očuvanja punog i jednakog učešća osoba sa invaliditetom u svim sferama društva i kreiranja društva pristupačnog za sve.

Personalna asistencija – ključ samostalnog života za osobe sa invaliditetom

Postojanje servisa personalnih asistenata je jedan od osnovnih preduslova za ostvarivanje samostalnog života osoba sa invaliditetom, čiji su osnovni principi:

- ⑤ mogućnost izbora,
- ⑤ samostalno donošenje odluka,
- ⑤ kontrola,
- ⑤ odgovornost i
- ⑤ pravo na grešku.

Svaka osoba sa invaliditetom je jedinstvena osoba, sa specifičnim potrebama i životnim okolnostima.

Kad god je usluga personalne asistencije organizovana od strane neke institucije, ona ne može da zadovolji standarde podrške pojedincu “skrojenu” po njegovoj meri, kako bi se organizovao za odlazak na posao, kod lekara, u kući, oko slobodnih aktivnosti. Ni jedan lekar, medicinska sestra, socijalni radnik i sl. ne može da odredi kako najbolje da se zadovolje pojedinačne potrebe svake osobe sa invaliditetom i kako se usluga najbolje pruža.

Jedino osobe sa invaliditetom, kroz svoje životno iskustvo i razmenu iskustava sa drugima u sličnoj situaciji, mogu da precizno utvrde svoje potrebe.

Ono što je potrebno jeste da osoba sa invaliditetom same na osnovu svojih prepoznatih potreba angažuje osobu koja će joj asistirati a onda se vide promene u kvalitetu života, ne samo osoba sa invaliditetom, nego i njihovih porodica, prijatelja, ali i personalnih asistenata.

Da bi ovo bilo moguće, neophodno je da se osobe sa invaliditetom osnaže, nauče kako da prepoznaju svoje potrebe i steknu veštine koje će im pomoći da odaberu svoje personalne asistente i obuče ih da im pruže podršku na način koji njima najbolje odgovara.

Šta je samostalni život i kako se ovaj pojam koristi

Samostalni život je filozofija i pokret osoba sa invaliditetom koji se bore za samoodređenje, jednake mogućnosti i samopoštovanje.

Može se reći da danas svi koriste asistenciju u nekom vidu i svako zavisi od nekog. Niko ne može da obavi sve što mu je potrebno u životu. Koristeći znanje i resurse nekog drugog, možemo da kompenzujemo nedostatak nekih sposobnosti ili vremena.

Član 19 Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom (koju je Srbija ratifikovala 2009) govori o jednakim pravim osoba sa invaliditetom da žive u svojoj zajednici, da imaju ista prava sa svojim sugrađanima i da mogu preduzeti sve mere kako bi obezbedili puno učešće u toj zajednici. To podrazumeva da

- osobe sa invaliditetom imaju jednake mogućnosti da biraju svoje mesto stanovanja, gde i sa kim će da žive, na jednakim osnovama sa drugim sugrađanima
- osobe sa invaliditetom imaju pristup različitim uslugama, uključujući i personalnu asistenciju, kako bi imali odgovarajuću podršku u svakodnevnom

- životu i uključivanju a kao uslov da se izbegne izolacija i segregacija
- zajedničke službe i ustanove treba da budu dostupne svim građanima jedne zajednice pa tako i osobama sa invaliditetom.

U poslednje vreme se pojam „samostalni život“ i „personalna asistencija“ često zloupotrebljavaju i pogrešno koriste od strane različitih organizacija, dobrotvornih ustanova i organizacija koje rade ZA a ne SA osobama sa invaliditetom. Takve organizacije ne razumeju pojam i koncept samostalnog života, onako kako su ga razvili i koriste u invalidskom pokretu širom sveta. Njihovo razumevanje usluge personalne asistencije, koja je jedan od preduslova

samostalnog života se uglavnom svodi na finansijski i politički profit.

Samostalni život nije ono što pružaju dnevni centri i rezidencijalne institucije, budući da se usluge koje oni pružaju odvijaju po planu u koji nisu uključene osobe sa invaliditetom, nego najčešće timovi stručnih službi a jedna osoba pruža različite usluge za više korisnika, tako da se tu gubi termin „personalni“.

Samostalni život znači imati kontrolu nad sopstvenim životom baziranu na izboru mogućnosti koje umanjuju oslanjanje na druge u donošenju odluka i obavljanju svakodnevnih aktivnosti. To uključuje ušesće u životu zajednice, ispunjavanje različitih socijalnih uloga, donošenje odluka koje se tiču samoodređenja i smanjenje fizičke i psihološke zavisnosti od drugih osoba.

Stoga se pitanje samostalnog života osoba sa invaliditetom u potpunosti uklapa u moto obeležavanja 3. decembra 2018. godine „Osnaživanje osoba sa invaliditetom i obezbeđivanje uključenosti i jednakosti“, jer jedino usluga personalne asistencije može da obezbedi uključenost osoba sa invaliditetom u zajednicu i njihovu jednakost sa drugima.

Centar za samostalni život osoba sa invaliditetom Srbije osnovan je u Beogradu 1996. godine kao prva organizacija koja je okupljala osobe invaliditetom različitih vrsta invalidnosti koje su povezivale zajedničke ideje.

Osnovna misija Centra je promocija filozofije samostalnog života i stvaranje uslova za njeno ostvarenje u Srbiji.

Kontakt:

Milenka Vesnića 3, 11040 Beograd, Srbija

Telefon/fax: +381 11 367 53 18

E-mail: office@cilsrbija.org

Website: www.cilsrbija.org

Facebook: CIL Srbija

Centar za samostalni život osoba sa invaliditetom Srbije